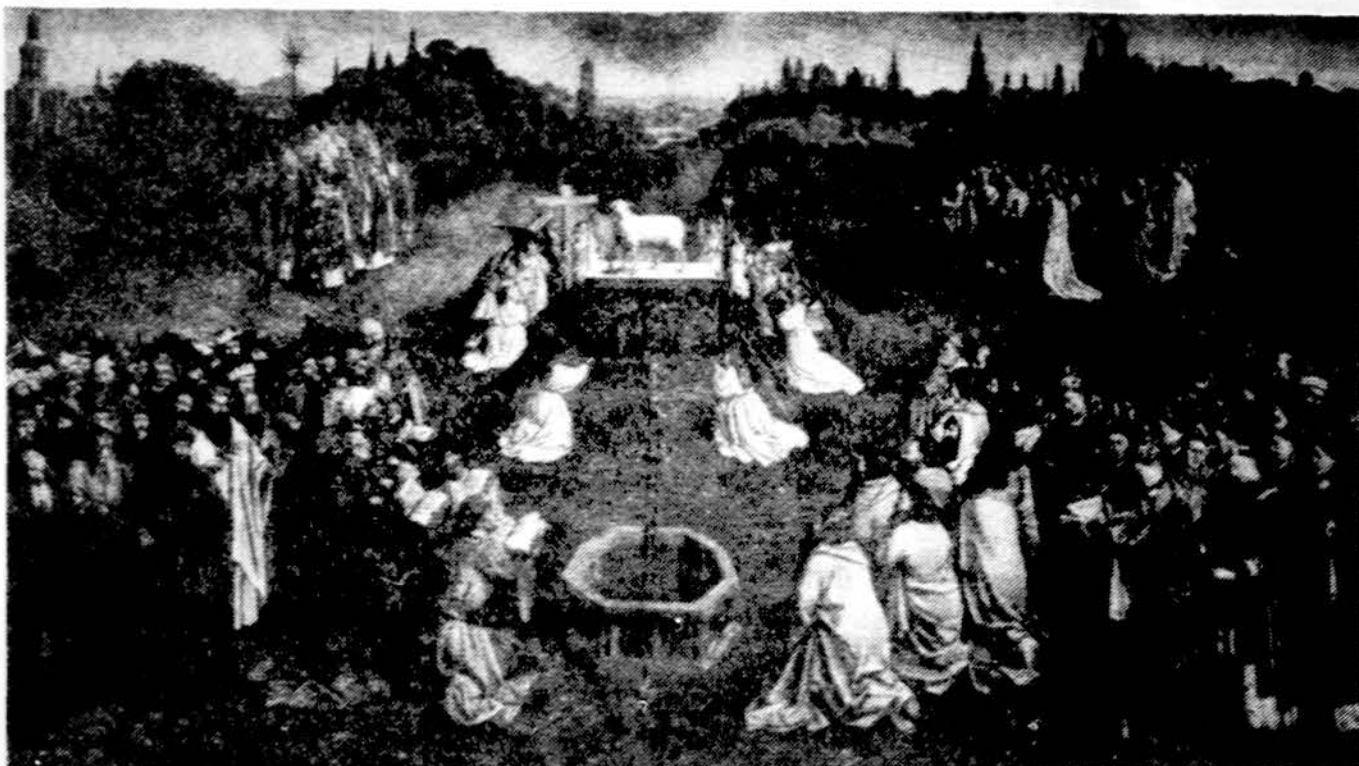

Viešpaties Jėzaus Kristaus atėjimas — jau ir dar ne

(Atkelta iš 1 psl.)

tinis veiksmas, kuriuo įgyvendinama teisumas. To laukė žydų tauta. Tikrovėje Dievo užmojis turi dvi fazes — atėjimą. Pirmasis atėjimas nugalėjo Piktąjį ir tamsos jėgas. Pirmuoju atėjimu prasidėjo Dievo karalystė — dalyvavimas žmogaus būklėje. Antrasis atėjimas — Jėzaus Kristaus grįžimas atbaigti išganymo tarnystės — įvykis kartu su visuotiniu Teismu ir mirusiųjų prisikėlimu. Piktasis bus sutriuškintas ir Dievo tauta bus išlaisvinta nuo kasdieninių grėsmių su blogiu. Tarpas tarp šių dviejų Atėjimų yra Bendrijos — krikščionybės amžius. Mes jame gyvename. Jame skelbiama žemėje Geroji Naujiena. Bendrijos amžiuje Jėzus Kristus yra arti, bet pridengtas šydu. Tai Dievo žodžio ir sakramentų amžius — amžius ženklų, kurie sudabartina Jėzus mokymą ir išganymą. Antruoju atėjimu Jėzus Kristus įgyvendins išganymo pilnatvę. *Apiešimo Jonui* amžius prasidės.

„Egejau naują dangų ir naują žemę, nes pirmasis dangus ir žemė išnyko ir jūros tapo nebeliko. Ir išvydau šventąjį miestą — naująją Jeruzalę, nugriantįją iš dangaus nuo Dievo; ir Jėzus išspūso kaip nuotaka ir sužadėtinė. Ir išgirdau garso balsą, skambantį nuo sosto: „Štai Dievo padangtė tarp žmonių. Jis apsigyvens pas juos, ir jie bus jo tauta, o pats Dievas bus su jais. Jis nušluostys kiekvieną ašarą nuo jų akių: ir nebus mirties, nebus liūdesio, nei aimaš, nei sielvarto, nes kas buvo pirmiau, tas praėjo“. O sėdintysis sosto tarė: „Štai aš visa darau

Broliai Hubert ir Jan Van Eyck (15-ojo amžiaus pirmoji pusė)

Avinėlio pagarinimas, 1432 Ghen'o altorius (centras)

naują!“ Ir sako: „Rašyk, nes šitie žodžiai patikimi ir tikri!“ Ir jis man pasakė: „Įvyko! Aš esu Alfa ir Omega, Pradžia ir Pabaiga“ (Apr. 21, 1-6).

Naujoji Sandora — krikščionybė turi savo ištaką ir šaknis Jėzaus Kristaus pergalėje. Tas, kuris sako: „Štai aš visa darau naują!“, yra Jėzus Kristus, Alfa ir Omega, Pradžia ir Pabaiga. Krikščionio viltis turi savo pagrindą Jėzaus Kristaus atėjimą — pergalę, kuri yra dabartinė išganymo tikrovė. Tas pats *Apiešimo Jonui* knygos įkvėptasis autorius rašo: „Bet aš nemačiau mieste šventyklos, nes Viešpats, Visagalis Dievas, ir Avinėlis yra jo šventykla. Miestui apšviesti nereikia nei saulės, nei mėnulio, nes jį apšviečia tviskan-ti Dievo šlovė ir jo žiburys yra

Avinėlis... Nakties nebebus, jiems nereikės nei žiburio, nei saulės šviesos, nes Viešpats ir Dievas jiems švies ir jie viešpataus per amžius“ (Apr. 21, 22-23; 22, 5).

Krikščionis ir Antrasis atėjimas

Pasitikėti Dievu, laukiant Antrojo atėjimo, yra svarbu. Apaštalas Paulius, cituodamas pranašą Izaiją, tai taikliai primena: „Ateis Jėzus atžala, tasai, kuris pakils valdyti pagonių, ir jį vilis pagony. Tai gi vilties Dievas jus, gyvenančius tikėjimu, tepripildo visokių džiaugsmų ir ramybės, kad šventosios Dvasios galybė būtų mums pertekė vilties“ (Rom 15, 12-13).

Krikščionis pajęgia drąsiai sutikti kančią ir sunkumus gyve-

nime, nes žino ir tiki, kad Jėzus Kristus tikrai ateis užbaigti savo tarnystės. Krikščionis pajęgia dabar drąsiai sutikti net mirtį, savo artimųjų, nes žino ir tiki, kad Jėzus sunaikino „tą, kuris turėjo mirties valdžią“ (Žyd 2, 14). Mirties jėgos jau nugalėtos ir pasmerktos — jos nebeters paskutinio žodžio, nes *jau* Dievas yra su mumis.

Rengdamiesi švęsti Kalėdas, skaitome apie pažadus, duotus senajam Izraeliui, ir prašome Visagalią Dievą, kad pažadai, įvykdyti pirmuoju atėjimu, taptų visapuse tikrove. Juk Dievas žadėjo ne tik Mesiją atėjimą, bet ir įgyvendinimą viso to, ko Mesijas atėjo atlikti. Pirmieji krikščionys, tikėdami Jėzų Mesiją, puikiai suprato, kad jie negyvena tobulame pasaulyje. Jie gerai pažino ir savo pačių trū-

kumus. Net Apaštalas Paulius turėjo pakęsti savo „kūno negalę“. Pirmieji krikščionys ilgėjosi baigminio išganymo — antrojo atėjimo, panašiai kaip visa kūrinių ilgesi, kad Dievas atbaigtų savo išganymo užmojį.

Juk mes žinome, kad visa kūrinija iki šiol tebedūsauja ir tebesikankina. Ir ne tik ji, bet ir mes patys, kurie turime Dvasios pradmenis — ir mes dejuojame, laukdami išėjimo [judukrinimo] ir mūsų atpirkimo“ (Rom 8, 22-23). Nenuostabu, kad pirmųjų krikščionių malda buvo „Marana tha!“ — „Viešpatie, ateik!“ (Apr. 22, 20).

Pajauskime, kad Jėzus Kristus atėjo ir ateis. Jis *jau* atėjo ir įvykdė Tėvo planą, pagal kurį visa danguje ir žemėje turi sušviesti šlove ir garbe (Fil 2, 9-11; Kol 1, 16). Jis *dar* ateis, nes mokė mus melstis: „Teateinie tavo karalystę“ (Mt 6). Tuo tarpu gi gyvename atėjimo tikrovę su pilnatvės ilgesiu.

Poetas Antanas Miškinis, Sibiro tremtinys, savo knygoje *Su lauzyti kryžiai* skiria vietos „Psalmėms“, kurių viena pavadinta „Regėjimas“. Psalmė ilga. Trys jos paskutiniai posmai yra būdingi:

Tu ateini per storas mūro sienas, Sargybas apginkluotas ir grotas. Man atneši žvaigždėtą mėnesieną Ir klausinėji: „Kurgi tu? Ar tas?“

Aš — tas. Tu — išganytojas, Tave pažįstu Gyvenimas Tu, kelias ir tiesa. Ir mano rūšys žvaigždėmis

pražysta, Ir liejasi ramybė ir šviesa.

Tu man barstai žodžius gražius „Ko tu bijai? — Aš su tavim kaip žiedas kartu“.

Ir pašnibždom kamputy psalmes giedu, Ir klausosi kalėjimas kurtus...

Dalios Eidukaitės-Fanelli rečitalis Chicagoje

FAUSTAS STROLIA

Buvo geras programos pajavirini-mas.

Dalios Eidukaitės-Fanelli, lyrinio soprano, rečitalis įvyko 1989 m. lapkričio mėn. 19 d. Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje. Akompanavo George Radosavljevic, estų kilmės pianistas. Programa susidėjo iš penkių dalių, kurios atstovavo arba skirtingiems muzikos periodams, arba skirtingų tautų kūrėjams. Prie spausdintos programos buvo pridėti patios solistės paruošti vertimai lietuvių ir anglų kalbomis. Jie padėjo solistei sukurti tinkamą nuotaiką ir palaikyti ryšį su klausytojais.

Pirmuoju išėjimu solistė padainavo italų kūrėjų Giordani ir Durante iš ankstyvojo klasikinio periodo ir kiek vėlyvesnį Bellini, vieną iš jausmingųjų melodijų kūrėjų. Čia solistė parodė muzikalumą tyliuose niuansuose ir buvo tiksliai chromatiškos slinktyse. Ypač dainuodama Bellini, solistė parodė profesionalų pasirodymą su gera intonavimo ir kvėpavimo kontrole, sąžiningai įveikusi ir melodinius, ir ritinius reikalavimus. Durante užbaigtas maloniai praskambėjusi trileriu, o Bellini kūriniuose išgirdome italų mokyklai būdingą „bel canto“.

Iš vokiško ciklo geriausiai turbūt praskambėjo Schumann'o „Widmung“. Čia skaidresnis melodinis tekejimas, ir, atrodo, kūrinyje turi platesnę nuotaiką ir užsimojimų skalę, turbūt todėl leidosi natūraliau perduoti. Pas Richard Strauss kai kurios melodinės slinktyse yra nelengvos. Jausta atsargumas, ypač aukštesiose gaidose. Gi neišprasti Hugo Wolf šuoliai buvo dainininkės gerai įsisavinti, o tai nebūtų buvę įmanoma be jautrios klausos. Gaila, kad to paties Wolf „Verborgenheit“ gal kiek nukentėjo, nes tai buvo trečia daina iš eilės gan liūdno nuotaikos. Ji skambėjo, nors tiksliai, bet mažiau meniškai.

Trečiu išėjimu išgirdome ištraukas iš operų „La Bohème“ ir „Turandot“. Jei vertinti abi arijas šalia viena kitos, tai pirmoji — „Done lieta“ praskambėjo natūraliau, nors ir antroji „Tu che di gel sei cinta“ pasižymėjo akademišku tikslumu. Gražu, kad į programą įtraukti ir mažiau žinomi, ne visiškai prancūziškas pavardės turintys, prancūziškos vokalinės literatūros kūrėjai Reynaldo Hahn ir Charles Koechlin. Pirmasis, Veneuelio gimęs kompozitorius, daugelio dainų ir operų autorius, atidavęs savo visą talentą ir kūrybinį palikimą prancūzų tautai, praskambėjo įtikinančiai romantiškai. Antrasis, aukšto rango ir muzikos mokytojas, ir teoretikas, ir kritikas, kaip kompozitorius mažiau žinomas, negu jo kūryba galbūt užsitarauja.

Solistė visas dainas dainavo originaliomis kalbomis — itališkai, vokiškai, prancūziškai ir lietuviškai. (Pastebėsite, kad nebuvo atstovaujama šio gyvenamojo krašto kalbai.) Programos užsklando aktorė Nijolė Martinaitytė pakvietė klausytojus (kurių buvo daug daugiau, negu anksčiau buvusiame muziejuje dviejose koncertuose) pasiklausyti pianisto Radosavljevic kitą sekmadienį WFMT radijo programoje. Reikia pripažinti, kad pianistas George Radosavljevic buvo solistei Daliai Eidukaitei-Fanelli geras partneris.

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 1 psl.)

dabartine istorine padėtim šiais metais, ypač besirengiant švęsti Viešpaties atėjimo ir mūsų tarpą šventę. Neįmanoma atsispirti besiveržiančiam „Magnificat“ iš mūsų pačių širdžių. Beveik penkiasdešimt metų kartojome kun. Stasio Ylos maldos žodžius: „Dieve, kuris leidai tautas ir įkvėpei joms laisvės troškimą, gražink, prašome, ir mūsų tėvynei laisvės dienas...“ (pokario karta Vokietijos pabėgėlių stovyklose su šia malda po šv. mišių užaugo). Dievas nebuvo mums kurtas — jis pažvelgė, jis ištiesė pagalbos ranką. Ar tada jis atsisakys išgirsti ir tolimesnio mūsų lūpų ir širdžių prašymo — nepriklausomybės? Jau įvykdyto jo pažado žmonijai šventėje, Kalėdose, melskime savo tautai, sau patiems, išminties ir ištvermės eiti ta kryptimi, kurią istorijos glūdumose jis turėjo būti pažadėjęs mūsų protėviams. (a. ll.)

Tautosakinė vakaronė su svečiais iš Lietuvos

Pastaruosiu metu iš Lietuvos, progoms pasitaikius, atvažiuoja trumpesniais ar ilgesniais laikais įvairių sričių specialistai: inžinieriai, daktarai, rašytojai, politikai, dailininkai, muzikai, aktoriai... O beveik niekad tautosakininkai. Ir dar tokie, kaip profesorius Norbertas Vėlius! Todėl, kai Norbertas Vėlius atskrido trumpam, pakviestas į Mokslo ir kūrybos simpoziumą, neišskentė nesurengę specialios tautosakos vakaronės lapkričio 28 dieną Jaunimo centro kavinėje, Chicagoje, kur svečias mielai papasakojo apie tautosakos ir mitologijos tyrinėjimus ir

apie tų sričių vystymąsi dabartinėje Lietuvoje.

Šiuo metu, pagerėjus sąlygoms, vis daugiau yra tiriamos baltų kalbos ir atskiros jų tarmės, renkami archeologijos ir etnografijos duomenys, tautosaka, liaudies menas. Čia reikia pridurti, kad Norbertas Vėlius yra kaip tik vienas pagrindinių tautosakos rinkėjų ir tyrinėtojų. Jis yra autorius daugybės straipsnių ir keiliolikos knygų.

Turbūt geriausiai žinomos ir brandžiausios yra jo vėlyvesnės knygos: *Senovės baltų pasaulėžiūra* ir *Chtoniškas lietuvių mitolo-*

gijos pasaulis. Pastarajai knygai jis rinko medžiagą ir ją rašė visą dešimtį metų. *Senovės baltų pasaulėžiūra* šiuo metu yra pasirodžiusi ir anglų kalba. Šioje knygoje, remiantis archeologine, etnografinę medžiagą, tautosaka, istorijos bei mitologijos šaltiniais, aptariami bendriausi baltų pasaulėžiūros bruožai, religija ir mitologija, išryškunami baltų tautų visuomeninės struktūros ir kultūros dėsningumai.

Po Vėliaus paskaitos aktualiausias klausimas buvo: kur būtų galima įsigyti jo knygų? Deja, šiuo metu beveik visos Vėliaus knygos yra išparduotos. Buvo siūlymų išleisti jas išleivijoje. Lietuvoje tautosakai dėmesys yra labai didelis. Yra daug entuziastų, kurie važinėja po visą Lietuvą, rinkdami senas dainas, mįsles, pasakas ir visą kitą tautosakinę

medžiagą. Elena Bradūnaitė-Aglinienė, kuri buvo pagrindinė šios vakaronės iniciatorė ir jos programos vedėja, siūlė ir išleivijoje kaip nors organizuoti rinkti tokią medžiagą, nes kitaip ji dings amžinai.

Pastaraisiais metais Vėlius gana daug laiko praleido, nagrinėdamas chtonišką lietuvių mitologijos pasaulį. Ypač daug dėmesio skyrė svarbiausiam jo atstovui — velniui. Anot Vėliaus, baltų mitologija kol kas tirama gana vienpusiai. Daugiausia aprašinėjami ir analizuojami mitinio dangaus dievai, tik retai kada užsimenama apie chtoniškąjį (žemės ir požemio) pasaulį. O velnias vaizduojamas įvairių žanrų lietuvių tautosakos kūriniuose: etiologinėse sakmėse, padavimuose, stebuklinėse ir buitinėse pasakose, pasakose apie kvailą velnią, mįslėse ir priežodžiuose. Etiologinėse sakmėse velnias kartu su Dievu kuria šį pasaulį, turi žmonėms reikalingų darbo įrankių, gyvulių. Padavimuose, noredamas gauti žmogaus dukterį ar kitokių užmačių skatinamas, jis nešioja didžiulius akmenis, supila kalnus, iškasa ežerus. Mitologinėse sakmėse velnias, gyvendamas čia pat, žmogaus pašonėje, ir nuolat sukiudamas žmonių visuomenėje, ieško ju draugstės, padeda dirbti sunkiausius darbus, saugo teisybę, baudžia jos pažeidėjus, bet ir erzina žmones, kankina, gundo, neretai ir nužudo. O pasakose dažnai velnias pats yra žmogaus apgaunamas, varginamas, kartais ir užmušamas.

Idomi profesoriaus Norberto Vėliaus paskaita sukėlė ir gyvų diskusijų. Poetas Kazys Bradūnas dar paskaitė keletą savo eilėraščių, juos pakomentuodamas ir parodydamas, kaip tautosakos motyvai kartais persiūviečia ir individualiojo poezijoje. Tokiu būdu vakaronė buvo ir prasmingas svečio iš Vilniaus pagerbimas ir visų bendras pabuvojimas tautosakos pasaulyje.

Kornelijus Jazbutis

Tautosakininkas Norbertas Vėlius kalba per vakaronę šių metų lapkričio 28 dieną Jaunimo centro kavinėje, Chicagoje.

Jono Kuprio nuotrauka

Po Dalios Eidukaitės-Fanelli rečitalio Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje: (iš kairės) pianistas George Radosavljevic, JAV LB Kultūros tarybos pirmininkė Dalia Kučienė, solistės mokytoja Genia Danova ir Dalia Eidukaitei-Fanelli.

Reid D. Fanelli nuotrauka

Išėivija: defenzyvoje ar ofenzyvoje?

Vytauto Landsbergio uždarojoji kalba Šeštajame Mokslo ir kūrybos simpoziume

Pirmiausia, gavęs garbę čia kalbėti, noriu padėkoti šio simpoziumo rengėjams už didelį rūpestį ir globą, kurių dėka tiek mūsų, atvykusių iš Lietuvos, galėjome dalyvauti simpoziume ir jį lydėjusiuose susitikimuose ir pasitarimuose, kurių reikšmė taip pat gali būti nemaža. Sudarėm jums vargo ir išlaidų, patyrėme jūsų nuosirdumą ir solidarumą su Lietuva. Už viską didelis ačiū.

Gyvename ypatingą akimirą, suprantama, Lietuvoje, bet tai keičia, jaučiame tai, ir jūsų gyvenimą. Lietuvos likimas dabar pradeda atrodyti kitoje šviesoje, su kitomis problemomis. Yra daug pavojų, yra didelių vilčių. Mes pasakojame jums apie tai, kaip gyvename, kuo rūpinamės Lietuvoje. Tikiuosi jūsų atlidumo, kad surizikuosiu pasakyti minčių dėl išėivijos.

Po to, kas jau įvyko ir toliau vyksta Lietuvoje, man atrodo, kad tam tikri bendri išėivijos nusiteikimai, nusistatymai, pozicijos ne tik Lietuvos atžvilgiu, bet ir apskritai savo veiklos atžvilgiu galetų keistis, galbūt ir turėtų keistis. Toks man buvo susidarys įspūdis, kad išėivija gana dažnai, žinoma, ne iš gero gyvenimo, ne todėl, kad labai lengva buvo dirbti lietuvybės darba, laikėsi tam tikros defenzyvinės nuostatos įvairiose srityse: tarkim, kultūros srityje. Kaip išlaikyti lietuvybę, matant, kad ji tirpsta? Prateisti buvimą, nors dalį jaunimo išauginti lietuviais ar susidomėjusiais Lietuva, turinčiais jai jausmų, aspiracijų. Kaip išlaikyti kad ir mažėjančioje išėivijos sferoje lietuvių kalbos vartojimą, išlaikyti institucijas, kurios buvo sukurtos didelėmis ir ne vienos išėivijos kartos pastangomis? Truputį žinoma ir įsivaizduojam, kaip nyko tiek daug jėgų ir lėšų sukaupusios parapijų institucijos, kaip buvo kuriamos naujos kultūrinės, kaip sukurtos egzistavo ir šiuo metu egzistuoja, veikia politinės organizacijos, koks nelengvas visų jų išlaikymas. Bet čia yra ir tam tikra defenzyvinė nuostata: išlaikyti kuo ilgiau. Žinoma, ir mes taip gyvenome Lietuvoje.

Kita sritis – politinė. Nepripažinimo politika buvo siekiama apginti Lietuvos aneksijos nepripažinimą, išlaikyti Lietuvos respublikos diplomatiją, reikšti protestus dėl Sovietų Sąjungos veiksmų Lietuvoje, teikti tam tikrą paramą asmenims, grupėms Lietuvoje ir panašiai. Vėlgį siekis išlaikyti tam tikras pozicijas, apginti fronto liniją. Galbūt net ir naujos epizodinės emigracijos atžvilgiu buvo žiūrima į žmones, kurie išvykdavo ar susituoė ar pabėgė, iššokę iš kokio laivo ar pasilikę kokios išvykos metu, ir juos buvo žiūrėta kaip į žmones, kurie gelbstisi, žinoma, iš labai blogos santvarkos, bet tuo pačiu ir iš Lietuvos, kuri ten yra. Žinoma, naujausios tokios epizodinės ar atsiktinės emigracijos žmonių atsiradimas čia galėjo pasitarnauti ir kaip tam tikras įrodymas – nelaisvės įrodymas, nelaisvės, iš kurios žmonės nori išsiveržti. Vėlgį fiksuojant taip, kaip esama bloga būseną, nuo kurios ginamasi ir todėl padedama žmonėms, kurie nori gintis, kurie nori iš ten pabėgti.

Pagalvokim, ar neatėjo laikas pereiti į ofenzyvinę nuostatą, plėsti savo buvimą, savo veiklą kad ir atskiuruose, konkrečiuose reiškinuose, galimuose veiklos baruose. Tai kontaktai, kurie kažkada prasidėjo sportininkų atvykimais į Lietuvą. Prisimenu, koks įspūdis buvo, kai vaikščiojo jauni vyrai po Vilnių su Gedimino stulpais ant krūtinės, ir tai buvo visiškai neįsivaizduotina ten gyvenantiems. Ir štai

Vytautas Landsbergis

Vytauto Mazelio nuotrauka

nuo tokių tartum mažų dalykų, kurie jau buvo dideli dalykai – štai laisvi žmonės, kurie gali sau leisti nešioti Lietuvos ženklą, – iki dabartinių kontaktų, kurie gali būti dažni ir labai reikalingi iš abiejų pusių, o gali pasireikšti ir organizuotu labai gausiu išėivijos dalyvavimu Lietuvos renginiuose, švenčiant Nepriklausomybę, švenčiant Žalgirį, surengiant dainų šventę arba ir pažymint skaudžias tragiškas sukaiktis Lietuvai: tokias, kokių buvo šiemet ir kokių vėl bus kitais metais.

Veiklą plėstume, jeigu kurtume – čia yra jūsų prerogatyva, jūsų galimybės: kurti daugelyje pasaulio valstybių savo visuotinės lietuviškos veiklos taškus, tokius kaip informacijos centrai, kaip Lietuvos respublikos diplomatinį tarnybų atkūrimas arba jų veiklos plėtimas. Žodžiu, tai, ką gali padaryti išėivija visame užsienyje, visur už Lietuvos ribų, ir yra reikalinga, kaip ir pati Lietuva.

Padėti Lietuvai visada buvo vienaip ar kitaip suvokiama išėivijos uždavinys, taip dirbamas darbas. Bet dabar nauji poreikiai naujomis sąlygomis gali iškelti ir jums daug daugiau klausimų. Padėti Lietuvai. O kaip? Ar tikrai taip, kaip anksčiau, ar ir visokiais naujais būdais. Kiek padėti Lietuvai? Ar saikingai, po truputį, pažiūrint, kas iš to išeis, kol kas per daug neinvestuojant, bet gal nesuimant, ar yra likę laiko tam pažiūrėjimui ir palaukimui?

Ir kuo padėti Lietuvai, iš kokių resursų? Padėti galima. Labai dažnai klausima: kuo? Galima padėti paprasčiausia rašomąja mašinėle, kuri atsidurs kur nors Lietuvos miestelyje Sąjūdžio taryboje ir bus labai didelis dalykas, kai tie vyrai ir moterys galės spausdinti savo dokumentus ir čia pat į kitas įstaigas platinti, į dar tebesantį kolūkį ar panašiai. Ir traktorium galima padėti, net vienu traktorium. Buvo pasigirdusi tokia idėja iš vieno veikėjo Vakarų Europoje, kad jis jau organizuoja, jau beveik susiderėjęs šiek tiek vartotus tris traktorius gauti Lietuvai ir perduoti per Sąūdį. Tai buvo prieš metus, bet dar tie trys traktoriai neatvažiavo. Bet jeigu tie trys traktoriai būtų atvažiavę, ypač

manau, kad jie kyla, klausimai iškilns anksčiau ar vėliau. Žinoma, yra dar galvosenos problema, yra abejonių, yra visokių gandų, kurių buvo anksčiau ir pasigirsta dabar. Žinau, kad čia būna taip. Atsiranda koks nors melagis ir aiškina, kad nei Lietuvai, nei Sąjūdžiui arba Lietuvai per Sąūdį padėti nereikia, nes viskas eis tikrai į Maskvą. Stebina ne vien tokia veikla, pasirinktas darbas. Stebina, kad yra klausytojų, kurie klauso. Bet gal ir taip turi būti.

O štai laikas, kurį gyvename, kelia klausimą visai išėivijai. Ne organizacijoms ir ne aktyviai išėivijos daliai, kuri padaro tokius įspūdingus renginius, kaip ši simpoziumą ir kitus, bet visai išėivijai, nes juk ir tai, kuri yra nušaly, kuri abejinga, kuri, kaip man teko girdėti, kartais net nežino, kad yra Jaunimo centras. Vis dėlto, kai išgirsta, kad Lietuvoje kažkas darosi, kad ir Sąjūdis šį tą nuveikė, tai sako: jūs darot gerą dalyką, darykit toliau.

Aišku, galima net ir taip žiūrėti: na ką gi, Lietuvoje daug kas darosi, Lietuva pati laisvinasi, gal ir išsilaisvins pati. Žinoma, tada išėivijai nekainuos labai brangiai. Nereiks rizikuoti kapitalu, kapitalas nemėgsta, kad juo būtų rizikuojama. Nebus dilemos: eikvoti, gal net švaistyti sukauptas lėšas, sukauptą kapitalą kažkokiam neaiškiam bizniui, nes vis tiek ten dar sovietai, tas biznis negarantuotas, negarantuota Lietuvos laisvė, į kurią einame. Taigi, atsakomybės klausimas, o čia toks kraštas, kur kapitalas ir biznis turi savo dėsnius, reikalaujama atsakomybės kapitalui. Tą aš pajėgiu suprasti. Bet yra ir atsakomybė už idėją, jeigu tai tikra idėja.

Tai, ar kapitalas toliau kaupsi pats save ir tuo pačiu bus laikomasi defenzyvinės linijos: kiek išgalim, laikykimės, – ar eisime į ofenzyvą? Kyla štai konkretūs klausimai: ar reikia išlaikyti Lietuvių informacijos centro įstaigą Washington? Tam yra finansinių sunkumų. Gal nėra tam pinigų, gal tegul užsidaro. Visi žino, kad žmogus ten dirba labai svarbų, labai reikalingą darbą net visai Lietuvai, jos tarptautinei reprezentacijai. Reikia keliasdešimt tūkstančių, reikia paremti. Man įspūdis padarė, kai aš buvau Latvijos liaudies fronto suvažiavime ir ten girdėjau jų apsisprendimą, tiesa, veikia kulturaurose pasakytą. Jie buvo sukaupę nemažą pinigų savo veiklos pradžioje, jie įkūrė daug padalinių, iskaitant skyrių tarptautiniams

AKMUO IR ŽVAIGŽDĖ

Kalėdų elegija

Ne Kalėdų liepsna

Išgraužė pamatus mano namų –
Tik žmogaus taikos žibintas –
Kai matau sukrūvintą
Šventąjį slenkstį –
Tylia Naktį virstu akmeniu.

Po žydičių dangaus baldakimu
Tundra tebergeria brolių kraują.
Ir genties griaučiai
Neranda Ramybės trakų –
Girgždėdami stepėse metų tėkmėj,
Drebantiems gieda balsais:

„Gloria in excelsis –“

Negaliu, Dieve, aš melstis:
Tik akmeniui tyliau.

O Atpirkimo Žvaigždė
Guli mirtingųjų edžiose,
Dieviško miego liūliuojama:

Šiaurės speigračio miškuos
Mano Motina
Svetimais kerta medžių
Svetimais,
Nešdama ant pečių
Rimbą ir kartuves –

Kalėdų degančio medžio meldžiu:
– Egle, žalumo amžinas simboli,
Mano Motinos rankos
Pilnos kančios spyglių –
Kruvini pirštai
Neturi metūgių vilties –
Atiduok, egle, amžiną nuometą
Jai – Motinai mūsų genties –
Tartum Ji būtų pati
Angelų karalienė!

Šią Stebuklų Naktį,
Kai prie prakauto šnekasi
Jautis ir asilas,

Ir girti galvažudžiai,
Išsimaudę nuoskaudų
Rupiose ašarose,
Tampa svelnūs ir blaiivūs,

Aš – plikas akmuo –
Kampininkas kažkieno palaukėj –
Apsivelku tėviškos samanų skrandą
Naujagimio garbei –

Aure – mėlynuos pelenuos
Virpėdama žeri skaidri
Amžinųjų namų
Žarija –

ŠVENTOS NAKTIES TYLOJ

O, Lietuva,
Balta lyg paplotėlis šventas,
Kurio dalijasi visa šeima –
Tėvynėj baigėsi adventas,
Nors dar žvarbi, gili žiema –

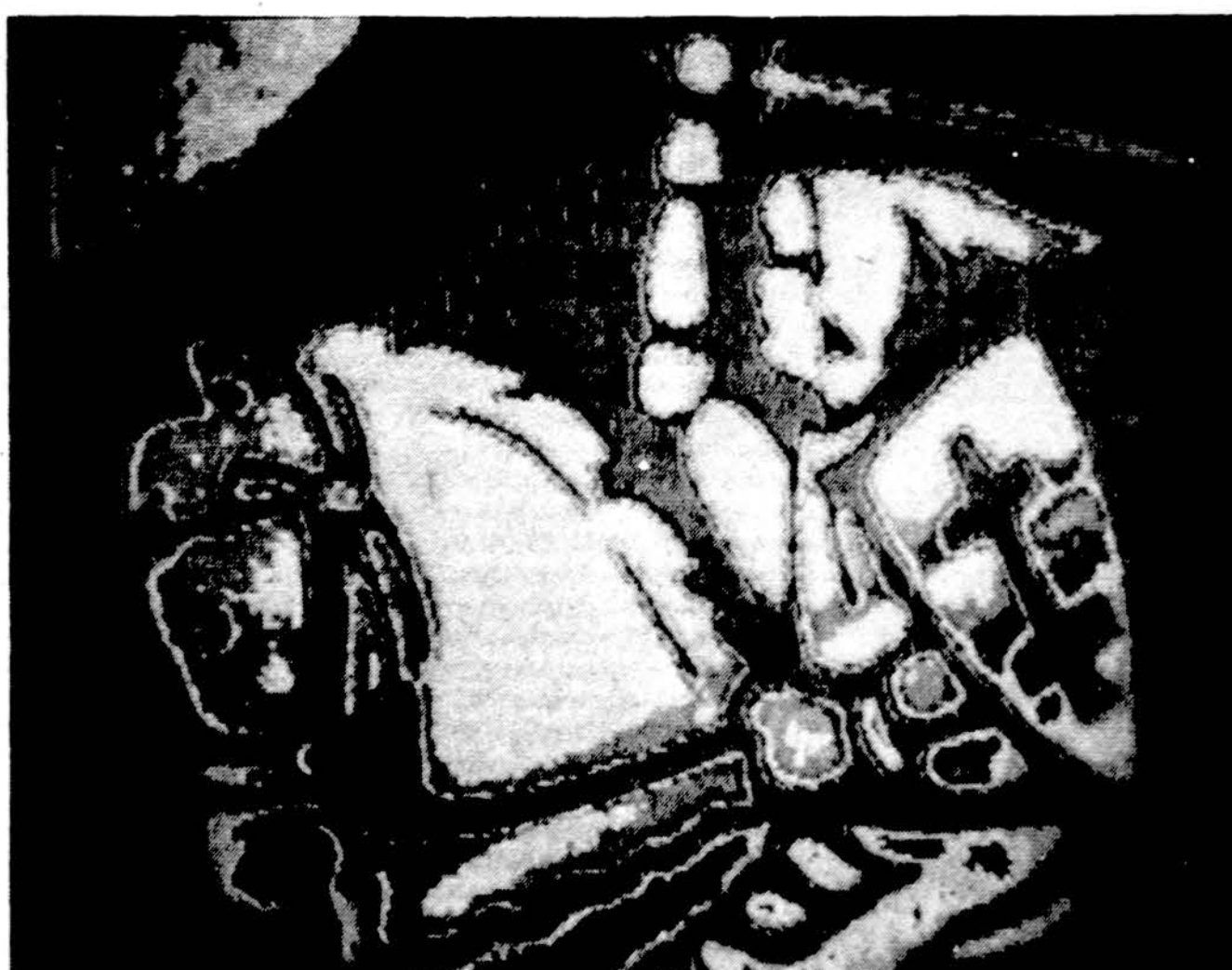
Bet po ilgų advento metų
Ir po tamsių kalėdinių naktų,
Šiandien visa tauta suskato
Suklupt bendrojo maldoj kartu –

Ir sėdame prie bendro Kūčių stalo,
Sujungę savo širdis ir mintis,
Palaiminti Šventos Nakties tyla:
Tautos gajį šaknis dar nesusalo,
Per pusnį kalasi žalia viltis
Kaip mūs maldoj – ir Lietuva žalia –

1989 m. gruodžio mėn. 14 d.

Šviesios, karštos kalėdinės liepsnos –
Tegu ramybė ir taika širdy liepsnės.
Palaimintuos namuos, šeimų vienybės
židinių! –

Ir būkite sveiki, laimingi ir tvirti,
Kai vartai į Naujas Dienas bus atverti,
Kai su nauja viltim pasaulin žengs
Dėvyniasdešimt!

Jeanne Krapauskienė

Iš 1989 metų Lietuvių fotografijos parodos „Eksperimentinė-surrealistinė fotografija“ Chicagoje.

Atgimimo Vytis

ryšiams, tautos problemų reprezentavimui, taigi nepriklausomybės idėjos reprezentavimui, kūrė tą savo organizacinę struktūrą ir dabar jiems pinigų visai nedaug yra likę. Pas mus Sąjūdyje irgi buvo sutelkta iškart nemaža pinigų – milijonas, pusantro milijono rublių, o dabar apie pusę milijono likę. Mes tuos pinigus naudojame: remiame naujas organizacijas, jaunimo, tremtinių, naują spaudą, kuriai reikia pra-

džia paramos, remiam ir ūkininkus, keliones tremtinių, palaikų gražinimui. Skirdami svarstom ir žinom, kad mažėja, mažėja, bet dar turim. O štai latviai visai nedaug beturi, ir jie yra apsisprendę, kad eina į pavasario rinkimus eikvodami iki galo, iki paskutinės kapeikos. Nesvarbu, tegul jų frontas nebeturės nieko po to, bet tai yra lemiamas momentas, jų vienintelis šansas laimėti rinkimus ir po to, suformuojant parlamentą, pas mus dar vadinamą Aukščiausiąja taryba, spręsti savo likimą.

Reikia kurti kultūros centrus – kai kur jau jie yra įtvirtinti. Štai Huetttenfelde, Vakarų Vokietijoje, Vasario 16-osios gimnazija jau pavirto tokiu visos Europos lietuvių – iš Lietuvos ir iš Vakarų – susitikimo vieta, net tam tikru tranzito punktu, kur galima stabtelėti, pailsėti, susizinti, kur kas vyksta, ir iš ten toliau keliauti. Sąjūdyje aišku, kad tai vietai reikia paramos ne tik kaip lietuviškai gimnazijai. Ten gali būti daug didesnis dalykas. Iš tokių vietų gali kilti taip pat diplomatinės-politinės veiklos židiniai, tam tikri centrai, kaip ir neoficialios atstovybės ar konsulatų.

Ir štai dar viena problema, nors aš vėlgį sakau ją su tam tikrais rezervais, nes vien įsivaizduoju išėivijos problemas, o čia nauja problema: mylėti Lietuvą nebe iš tolo. Tuo labiau ne tik laisvalaikiu, kai lietuvybė būna lyg „hobby“. Ne minimaliu sąžinės nuraminimo mokesčiu, nes atrankos būdu teks mylėti vien tai, kas Lietuvoje gera ir gražu.

Deja, joje yra labai daug negera ir negražu, bet ir tą reikia mylėti, kad galėtumėm jėiti ir keisti. Mylėti Lietuvą ne svajonių karlaite, o purviną, kruviną, pažemintą, dvasia ir kūnu sergančią, girtuokliaujančią, įtaringą ir kerštingą ir primityviai sumaterialėjusią ir kitaip iš dalies demoralizuotą, dabar vargingai ieškančią, kaip atstatyti savo vertybes. Štai ir tą reikia suvokti. Tik taip mes ją išgelbėsime. Kas išėivijoje, kas ir kaip išėivijoje, kas ir kiek išėivijoje, kokių laipsnių, kokių mastų išters tą išbandymą: mylėti konkrečią, realią Lietuvą?

Yra ir mūsų pačių problemos Lietuvoje, bent porą jų aš noriu jums įvardyti. Bijau, kad artėja ar jau prasideda toks laikotarpis – naujas egzodas iš Lietuvos. Ir būtent Atgimimo metais, artėjančios Nepriklausomybės apyaušryje. Galimas dar vienas Lietuvos tustėjimas dabar, būtent todėl, kad atsirado galimybės. Jis gali būti gausus, tikėkim, kad ne masinis, bet irgi būtų tam tikras Lietuvos atsakymas dabar. Koks? Žinoma, dabar veikia ekonominis, nebe politinis – laisvės ieškant, kaip anksčiau būdavo.

Vienas mūsų šūkių Atgimimo pradžioje, Sąjūdžio pradžioje, buvo gana ekologinis, bet ne vien ekologinis: „Neteršk Lietuvos!“ Suprantamas ir ekologiškai, ir dvasiškai: „Neteršk gimtosios kalbos, neteršk savo sielos, apsi-valyk“. Tas šūkis buvo, dabar mes jau kažkaip jį retai ir beprimenam, o „eiktų priminti. Ir tai, kas Lietuvoje gera ir gražu. (Nukelta į 4 psl.)

